

De minister van Landbouw, Natuur & Voedselkwaliteit
De heer P. Adema
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

cc. Staatssecretaris VWS Maarten van Ooijen
cc. Tweede Kamerleden vaste commissies LNV/VWS

Den Haag, 31-3-2023

Betreft: Concrete voorstellen voor de voedselbrief

Geachte heer Adema,

Namens de Transitiecoalitie Voedsel en haar kerngroepleden¹, vraag ik uw aandacht voor het volgende.

Uw ministerie heeft vorig jaar maart² in een Kamerbrief een ambitieus doel gesteld: in 2030 moet de verhouding van geconsumeerde dierlijke/plantaardige eiwitten 50/50 zijn. Op dit moment is die verhouding nog 57/43. Er is, kortom, een transitie nodig naar een meer plantaardig dieet – en een voedingspatroon dat beter past in de Schijf van Vijf en een fikse inzet daarop van o.a. de overheid.

Uw ambitieuze doelstelling is zeer positief door ons ontvangen en verdient complimenten. Wij zijn van mening dat de eiwittransitie een verantwoordelijkheid is van ons allemaal: consumenten, bedrijven, NGOs, etc., en wij zetten ons elke dag in om de transitie naar gezonde, duurzame en (dus) meer plantaardige eetpatronen en minder dierlijke en meer plantaardige productie te versnellen. Inspanningen vanuit het bedrijfsleven en samenwerkingsverbanden vanuit het maatschappelijk middenveld, mede gekatalyseerd door de Rijksoverheid, hebben gezorgd voor een begin van een herstel van de eiwitbalans - in 2014 was de verhouding nog 61/39. Maar realisatie van 50/50 binnen 7 jaar vereist iets anders dan vertrouwen op business as usual en vraagt om een andere focus en sterkere inzet van de Rijksoverheid. Zo'n ingewikkelde transitie vraagt ook om concrete maatregelen en actief beleid van de overheid, oftewel een inkleuring van het door u gestelde doel. Bovendien, om tegenwicht te bieden aan de (maatschappelijke) ontwikkelingen die overgewicht en consumptie van dierlijke producten in de hand werken, zoals aanbod, straatbeeld, reclame en marketing, zijn meer krachtige en consistente maatregelen nodig. Daarbij is ook een rol voor de overheid weggelegd. Onze organisaties zijn experts op het gebied van voedselomgeving en eiwittransitie en wij leggen u graag onderstaande maatregelen voor. Wij hopen dat wij deze terug kunnen lezen in uw brief over het voedselbeleid dat volgens planning in het tweede kwartaal richting de Tweede Kamer gaat.

In genoemde kamerbrief³ zijn een aantal speerpunten en aanbevelingen geformuleerd. Onze suggesties zijn in lijn met die speerpunten en aanbevelingen uit het IBO Klimaat⁴ van 13 maart jl. en met die uit de 'evaluatie voedselbeleid'⁵.

¹ WWF Nederland, TAPP Coalitie, ProVeg Nederland, Feedback EU, Green Protein Alliance, IUCN Nederland, Questionmark, Foodvalley NL, Dierencoalitie, GGD GOR, Provincie Zuid Holland, en Sea First

² Kamerstukken II 2021/22, 31532 nr. 271.

³ Kamerstukken II 2021/22, 31532 nr. 271.

⁴ Kamerstukken II 2022/23, 32813 nr. 1177. "Scherpe doelen, scherpe keuzes: IBO aanvullend normerend en bijrijzend nationaal klimaatbeleid voor 2030 en 2050"

⁵ [Bijlage](#) bij Kamerstukken II 2021/22, 31532 nr. 271. "Zaadje geplant? Beleidsevaluatie Voedselagenda 2016-2020"

1. Het creëren van een gezonde en duurzame voedselomgeving

Dat voedselomgeving de belangrijkste bepaler is van ons eetgedrag is inmiddels een breed gedragen feit. In de evaluatie van de voedselagenda worden terecht aanbevelingen gedaan om de voedselomgeving zodanig in te richten dat het makkelijker wordt om gezonde en duurzame keuzes te maken. Daarnaast is er een brede overtuiging dat ook de niet duurzame en ongezonde keuze moet worden ontmoedigd. Dit betekent ook dat maatregelen met betrekking tot de voedselomgeving toegespitst moeten worden op de 50/50 doelstelling, een belangrijke en noodzakelijke stap in de eiwittransitie. Hieronder volgen een aantal aanbevelingen hiervoor.

Voer een stapsgewijze verplichting in ten aanzien van het percentage plantaardig en biologisch in supermarkten, horeca en catering

Aanbieders van voedsel, zoals cateraars en horeca, maar zeker ook supermarkten spelen een cruciale rol in de voedselomgeving. De eiwitverhouding in het aanbod van supermarkten blijft echter zeer ver achter bij de 50/50 doelstelling. Ter illustratie: in 2021 was het aandeel dierlijke versus plantaardige eiwitten in het aanbod van Albert Heijn 70/30 procent.⁶ Andere supermarkten publiceren hun eiwitverhouding niet, maar er is geen reden om aan te nemen dat dat substantieel verschilt⁷. Cateraars en horeca meten hun eiwitverhouding voor zover bekend niet, maar zij zijn mede bepalend voor wat wij 'gewoon' vinden (voedselcultuur). Het aanbod van horeca en catering stimuleert echter evenmin de 50/50 doelstelling.

Verdere druk, via normering, van de overheid is noodzakelijk voor een level playing field en om te zorgen dat supermarkten stappen zetten die de eiwittransitie bevorderen. Vrijblijvende convenanten of aanwijzingen door de overheid blijken niet te helpen. Illustratief hiervoor is de weigering van de supermarkten om in te gaan op het regeringsverzoek uit de motie Sazias/Faber⁸, waarin supermarkten werd gevraagd 80% (in plaats van de huidige 20%) van hun reclames te richten op producten uit de Schijf van Vijf.

Wij stellen daarom normering voor: 1) toewerken naar (minimaal) een 50/50 verhouding binnen de eiwit-verkoop van supermarkten en een 50/50 verhouding op menukaarten en in aanbod van catering en 2) doelstellingen per jaar stapsgewijs verhogen en 3) supermarkten, cateraars en horeca verplichten tot het formuleren van doelstellingen en een plan van aanpak (in lijn met het advies van IBO-Klimaat). Dit kan bijvoorbeeld via een amendement in de Warenwet. Hiermee geeft u retail en out of home gelegenheid om het doel voor 2030 goed voor te bereiden. Laat supermarkten, horeca en catering verplicht een strategie opstellen om klanten te stimuleren meer plantaardige, duurzame en diervriendelijke producten te kopen. Met de ACM⁹ constateren wij immers dat dergelijke strategieën thans nog ontbreken. Bovendien, zo is al in eerdere brieven¹⁰ geconstateerd en aanbevolen, volstaat het niet om 'de gezonde en duurzame keuze makkelijker te maken', maar is ook het moeilijker maken van de ongezonde keuze en de mate van verleiding voor ongezonde voeding verkleinen noodzakelijk voor een omslag in ons eetpatroon. Daar is tot op heden nog weinig expliciet op ingezet. Normering is een van de strategieën die hier aan bijdraagt.

⁶ <https://missieverslag.ah.nl/missieverslag-2021/beter-eten-is-de-wereld-beter-achterlaten/vegan-en-plantaardige-producten>

⁷ <https://feedbackeuropa.org/campaigns/de-minder-vlees-race/>

⁸ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-32793-536.html>

⁹ <https://www.acm.nl/nl/publicaties/agro-nutri-monitor-2022-prijsvorming-van-voedingsmiddelen-en-de-aankoopmotieven-van-biologische-producten>

¹⁰ brief eerste verkenning naar de juridische mogelijkheden voor een gezonde voedselomgeving [pdf \(overheid.nl\)](#)

Monitoring van de eiwittransitie

Bij langdurige transitieprocessen als de eiwittransitie is het verliezen van momentum een groot risico. Tevens is het voor de voortgang van belang dat het proces rondom de transitie doorlopend wordt gemonitord en geborgd. We bevelen daarom aan te investeren in een terugkerende analyse van waar we staan in de transitie, wat nu nodig is en wie daarin welke rol heeft. Dit kan bijvoorbeeld door opvolging van eerder onderzoek¹¹. Ook is nodig dat er monitoring plaatsvindt van de voortgang op het gestelde 50/50 doel, waarbij de verschillende systeemspelers hierop worden gereviewd.

Meer specifiek zijn enkele van onze organisaties, Green Protein Alliance, Natuur & Milieu, Questionmark en ProVeg Nederland al geruime tijd in gesprek met supermarkten om gezamenlijk een uniforme meetmethode te ontwikkelen ('Eiweet'). Dit is een eerste stap in het publiceren van de eiwitverhoudingen van alle supermarkten gezamenlijk. Wij bieden u graag Eiweet aan als methode om de voortgang van de strategieën te kunnen monitoren.

Stel regels aan marketing voor ongezond, niet duurzaam en niet-plantaardig voedsel en beperk reclame voor vlees en zuivel in de publieke ruimtes

Uit onderzoek van de 22 samenwerkende GezondheidsFondsen (uitgevoerd door MarketRespons) blijkt dat 77% van de Nederlanders vindt dat kinderen dagelijks veel meer ongezonde prikkels dan gezonde prikkels krijgen. De meerderheid is bovendien van mening dat gezond leven makkelijker en goedkoper moet worden gemaakt. De samenwerkende GezondheidsFondsen stellen daarom voor om kindermarketing voor ongezond voedsel¹² te verbieden. Wij ondersteunen die boodschap van harte, met de kanttekening dat wij vinden dat een uitbreiding nodig is: restricties voor marketing en reclame voor ongezond en onduurzaam voedsel voor alle leeftijden en doelgroepen.

Juridisch instrumentarium voor provincies en gemeenten om bij te dragen aan de eiwittransitie

Ondergetekenden zien een expliciete rol voor gemeenten en provincies in het creëren van een duurzame en gezonde voedselomgeving. De omgevingswet biedt gemeenten en provincies de mogelijkheid om de eiwittransitie integraal op te nemen in het lokale voedselbeleid, evenals het Gezond en Actief Leven Akkoord¹³.

Wij vragen de overheid daarnaast specifiek om decentrale overheden te stimuleren om en ter stimulering van deze ontwikkeling, en in navolging van o.a. de gemeente Haarlem en de provincie Noord-Holland, vlees- en zuivel reclames zo veel mogelijk te weren en om - zover nodig - juridische middelen te creëren voor een centrale beperking van reclames voor vlees en zuivel.

Faciliteer werkgevers zodat zij hun werknemers gezonde en plantaardige lunches kunnen aanbieden

Steeds meer werkgevers willen bijdragen aan de gezondheid van hun medewerkers en aan het reduceren van ziekteverzuim en hun milieu-voetafdruk via een gratis, gezonde en (overwegend) plantaardige werklunch. Echter, het juridische kader (de Wet loonbelasting¹⁴ uit 1964) hiervoor is achterhaald en het faciliteert werkgevers niet om gezonde plantaardige lunches aan te bieden. De

¹¹ [NewForesight-Van-Spek-naar-bonen-De-zes-succesfactoren-die-van-belang-zijn-om-de-eiwittransitie-te-versnellen-.pdf](#)

¹² Wellicht ten overvloede vermelden wij dat dit eveneens geldt voor rood vlees, bewerkte vlees- en zuivelproducten die buiten de Schijf van Vijf vallen

¹³ [Kamerbrief over Gezond en Actief Leven Akkoord | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

¹⁴ Artikel 31 a, lid 2 onderdeel h van de Wet loonbelasting beschouwt een gratis lunch aan medewerkers als loon in natura.

Kamer heeft daarom de motie Koekoek¹⁵ aangenomen. In uw reactie stelde u te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn van een gratis of gesubsidieerde lunch, in navolging van veel andere EU-landen. Wij vernemen graag van u wat uw bevindingen zijn en waar wij u zouden kunnen ondersteunen.

Level playing field en investeer in omschakelprogramma's en plantaardige innovaties

Ondanks de doelstelling van Nederlandse regering en Europa om een plantaardig dieet te stimuleren, is, tussen 2018 en 2021, 71 keer meer geld toegekend aan vlees en zuivel dan aan plantaardige producten. Voor de instandhouding van de vlees- en zuivelindustrie is zelfs 137 keer meer uitgegeven.¹⁶ Breng een balans aan in die investeringen. Bied daarnaast financiële ondersteuning voor onderzoek en innovatie, experimenteren en stimulering van nieuwe initiatieven en opschaling van bestaande initiatieven. Ministeries moeten gezamenlijk optrekken bij deze inzet.

Maak gebruik van het brede maatschappelijke draagvlak voor de eiwittransitie en zet in op overheidsingrijpen

Een zeer ruime meerderheid (70%) van de Nederlanders vindt dat de overheid sturend op mag treden ten aanzien van de voedselconsumptie. Dit blijkt uit het onderzoek "Wat vindt Nederland van de eiwittransitie? - De Rol van de Overheid"¹⁷ van de VU en Kieskompas. Voor een meer plantaardig en gezond dieet bestaat in de samenleving veel steun. Zo is 80% van de Nederlanders voorstander van een groter plantaardig aanbod in winkels. Een kleiner maar nog steeds substantieel deel (61%) is ook akkoord met het verkleinen van het dierlijke aanbod. 67% is akkoord met het simpelweg vervangen van dierlijke ingrediënten door plantaardige (75% onder vrouwen, jongeren en in steden)¹⁸. Gemiddeld genomen zou de Nederlandse bevolking overigens de lat hoger willen leggen dan de 50/50 doelstelling; een meerderheid pleit voor 60 % plantaardig in 2025. Met overheids campagnes kan ingezet worden op de transitie naar een meer plantaardig en gezond dieet.

2. Prijsmaatregelen die ertoe leiden dat de consument de gezonde en duurzame keuze maakt.

Op dit moment is de prijs van ongezond, niet-duurzaam voedsel in veel gevallen lager dan de prijs van gezond en duurzaam voedsel. Vooral in tijden van inflatie is het begrijpelijk dat de consument naar de goedkope producten grijpt. De overheid is aan zet om te zorgen dat het de consument makkelijker wordt gemaakt om voor gezonde en plantaardige producten te kiezen.

Schaf de BTW op gezonde en duurzame producten af

Afschaffen van de BTW op groenten en fruit in 2024 zou mede op basis van het SEO rapport¹⁹ uitgebreid moeten worden naar afschaffing van de BTW op alle categorieën in scenario 6 waaronder voor alle peulvruchten en noten. Deze variant voor afbakening heeft volgens SEO de meest positieve score op doelmatigheid en doeltreffendheid en is tevens de "minst kwetsbare variant". Dit als onderdeel van een breder gezondheid stimulerend beleid. Ook uitbreiding naar de gezonde (passend binnen de Richtlijnen Gezonde Voeding) varianten van plantaardige alternatieven voor vlees, vis en

¹⁵ Kamerstukken II, 2022/23, 36 200 nr. 109

¹⁶ <https://proveg.com/nl/blog/vlees-zuivel-subsidies/>

¹⁷ https://proveg.com/nl/wp-content/uploads/sites/6/2022/02/Wat-vindt-Nederland-van-de-Eiwittransitie_2_De-Rol-van-de-Overheid.pdf

¹⁸ <https://drive.google.com/file/d/1ixmigMGVNQdfZTDwat-5SWMQuoRQ2nF5/view>

¹⁹ https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2023Z05539&did=2023D13024

zuivel moet worden verkend. Volgens recent onderzoek van de Consumentenbond²⁰ zijn de onderzochte vleesvervangers gezonder dan de vergelijkbare vleesvarianten zoals een hamburger of rundvlees (ongeveer evenveel zout en minder verzadigd vet); daarnaast zijn ze voor het klimaat en voor het dierenwelzijn een stap vooruit. Deze producten zouden daarom ook in het 0% tarief opgenomen moeten worden.

Afschaffen van BTW op gezonde en duurzame producten moet bovendien niet alleen bekeken worden als op zichzelfstaande maatregel, maar tevens als signaal naar de maatschappij en politiek dat gezondheid hoog op de agenda staat en stap voor stap gewerkt wordt naar het faciliteren van gezondere eetpatronen.

Uitzonderen voor gezonde plantaardige zuivel dranken van de Verbruikersbelasting

Op alle niet-alcoholische dranken wordt de zgn. verbruikersbelasting geheven bij de inkopers en/of produceren van die dranken. Van deze belasting zijn koemelk en sojadranken uitgezonderd. Op andere plantaardige zuivelvarianten - zoals op basis van haver, rijst of amandelen – wordt de belasting wel geheven. Hiermee wordt precies het verkeerde effect bereikt. Daarom zouden gezonde plantaardige dranken moeten worden uitgezonderd van de belasting.

Verbied stapelkortingen en stunten met vlees en zuivel

In 2021 heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen die de regering verzoekt om met supermarkten afspraken te maken over stapelkortingen en het stunten met dierlijke producten onder de kostprijs. In december 2022 is daar nog een breed gesteunde motie bij gekomen om stunten met basisvoedsel zoals vlees en zuivel te verbieden, zodat een eerlijke prijs voor boeren eerder gerealiseerd kan worden. Dat betekent ook dat deze producten niet verkocht mogen worden onder de kostprijs, zoals dat nu bijvoorbeeld bij varkensvlees het geval is²¹. We verzoeken u deze regeling voor vlees en zuivel uit te werken, niet voor groenten en fruit, omdat dit seizoensafhankelijke producten zijn die soms afgeprijsd moeten kunnen worden.

Voer een duurzaamheidsheffing met een terugsluis in

Vorig jaar heeft uw ministerie opdracht gegeven tot een onderzoek naar de haalbaarheid van een heffing op vlees in combinatie met een terugsluis richting de producerende sector. Over de status daarvan is bij ons weten niet gecommuniceerd. Evenwel zouden wij een dergelijke maatregel toejuichen en wij vernemen graag als wij iets kunnen betekenen voor dit onderzoek of dit dossier.

In andere landen zijn voorbeelden te vinden van fiscale interventies in het voedselbeleid. Zo past Roemenië al drie jaar een verlaagd btw-tarief toe op biologisch voedsel.

Een andere optie is juist om een verbruiksbelasting in te stellen op voedsel met een negatieve impact op milieu of gezondheid, zoals rood en bewerkt vlees en zuivel. In het eerder aangehaalde IBO-klimaat zijn beide heffingen opgenomen in het kernpakket, omdat anders het 60% CO2 reductiedoel in 2030 niet gehaald kan worden. Niet alleen vlees is genoemd, maar ook expliciet zuivel. Eerder al pleitten alle grote natuur- en milieuorganisaties hiervoor²². Deze heffingen zullen overigens ook stikstofemissies uit binnen- en buitenland verminderen en bijdragen aan lagere zorgkosten. Een

²⁰ <https://www.parool.nl/nederland/consumentenbond-vegaburgers-zijn-ondanks-te-veel-zout-en-vet-toch-vaak-gezonder-dan-rundvleesburger~b45a96e4/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

²¹ [Agro-Nutri Monitor 2022 – Hoofdrapport \(acm.nl\)](https://www.agro-nutri-monitor.nl/2022/01/12/hoofdrapport/)

²² <https://www.foodagribusiness.nl/natuur-en-milieuorganisaties-willen-taks-op-vlees-en-zuivel/>

heffing op vlees in combinatie met 0% btw op groente en fruit is ook bepleit door tal van bedrijven, landbouworganisaties en een koepel van 75 zorgorganisaties²³ en eerder door 50 wetenschappers. Uit een representatieve Ipsos enquête²⁴ onder ruim 1000 Nederlanders (februari 2023) in opdracht van TAPP Coalitie blijkt dat 57% van de Nederlanders een gemiddeld 40% hogere vleesprijs (heffing) acceptabel vindt, mits een grote reeks gezonde en duurzame voedingsmiddelen in het 0% btw tarief komen en boeren worden gecompenseerd.

3. Draag zorg voor integraal en eenduidig beleid

Onder meer de stikstof- en fosfaat problematiek, biodiversiteitsverlies, het klimaatprobleem, de negatieve effecten van ons voedselsysteem op o.a. het land- en watergebruik en de volksgezondheid tonen de noodzaak aan van integrale maatregelen die verschillende beleidsdomeinen overstijgen. Hiervoor is nodig:

Integreren van beleid, tenminste van LNV en VWS

Het eiwit vraagstuk kan niet los gezien worden van de uitdaging, zoals onder meer verwoord in het Preventieakkoord, om te komen tot gezonde eetkeuzes en voedselomgeving. Het is nodig dat hierop door LNV en VWS (en idealiter andere ministeries, zie hieronder) coherent beleid wordt gevormd. Betere stroomlijning van beleid van VWS en LNV rond gezondheid en duurzaamheid is nodig, waarbij de eiwittransitie een schoolvoorbeeld is van hoe duurzaamheid en gezondheid samenkomen. Zeker als de plantaardige producten die belangrijk zijn voor die eiwittransitie zelf ook duurzaam worden geproduceerd vanuit oogpunt van biodiversiteit en sociale aspecten²⁵.

Zet in op de verbinding van gezondheid, duurzaamheid, landbouw en voedsel, consumptie en productie in beleid.

De ministeries van LNV, VWS, BZK, EZK en BuZa zouden de eiwittransitie kunnen zien als dwarsdoorsnijdend thema; voor zowel de productiezijde én consumptie zijde; bewegen naar een circulair perspectief, namelijk 'productie t.b.v. gezonde eetpatronen'; gezond voedsel, met een positief effect op de humane gezondheid, dierenwelzijn; positief effect op planetaire grenzen en bijdragend aan het Klimaatakkoord en internationale biodiversiteitsdoelen. Een start kan gemaakt worden met het toetsen van wetgeving van andere departementen op hun impact op de eiwittransitie.

Overkoepelende doelstelling

Het formuleren van een gezamenlijke, breed gedragen en onderbouwde doelstelling door LNV, VWS, BuZa en I&W in een voedselbeleid, specifiek voor verhoging van duurzaam geproduceerde plantaardige eiwitten alsmede voor de vermindering van dierlijke eiwitten, in productie- en consumptie, is essentieel. Dit biedt stakeholders duidelijkheid en draagt bij aan coherent beleid en het realiseren van het gestelde 50/50 doel.

²³ <https://www.federatievoorgezondheid.nl/publicaties/brief-aan-informateur-manifest-gezonde-voeding/>

²⁴ <https://www.tappcoalition.eu/nieuws/19986/57--west-europeans-support-a-meat-tax---if-healthy-food-will-be-cheaper>

²⁵ <https://www.iucn.nl/app/uploads/2022/10/IUCN-NL-2022-Gids-Duurzaam-plantaardig-wereldwijd-in-de-eiwittransitie.pdf>

Koppeling verwante dossiers / Verankering van de eiwittransitie in bestaande beleidsdossiers

Veranker de eiwittransitie, consumptie-, aanbieders-, en productiezijde, naast in de Nationale Eiwitstrategie (NES) ook in: het Preventie-akkoord; GALA; de Voedselagenda; Akkoord Productverbetering; Programma Gezonde en Groene Leefomgeving; Landbouwakkoord en het Klimaatakkoord. Benut de eiwittransitie in de aanpak van de stikstofproblematiek. De veeteeltsector in Nederland is tenslotte de grootste veroorzaker van stikstof en ook van de broeikasgasuitstoot van de landbouw. Zie ook de visie van koplopers hierop in aanbevelingen voor het landbouwakkoord, zoals de Initiatiefgroep Regie op Ruimte en het Groenboerenplan²⁶.

Wij zien uit naar de komst van uw volgende voedselbrief. Uiteraard zijn wij bereid om bovenstaande punten in een gesprek nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Natascha Kooiman, kwartiermaker Transitiecoalitie Voedsel
Portefeuillehouder Eiwittransitie, Gezondheid & Voedselomgeving

En de leden van de kerngroep eiwittransitie:

Corné van Dooren, Wereld Natuur Fonds Nederland (WWF)
PJ Beers, voorzitter Green Protein Alliance (GPA)
Siska Pottie, Secretary General European Alliance for Plant-based Foods (EAPF)
Leo Koning, The Protein Community
Jerroom Remmers, directeur TAPP Coalitie
Veerle Vrindts, directeur ProVeg Nederland
Frank Mechielsen, directeur Feedback EU
Charlotte Linnebank, directeur Questionmark
Heleen van den Hombergh, IUCN NL
Sandra Beuving, directeur Dierencoalitie
Dos Winkel, directeur Sea First

²⁶ [Groenboerenplan – Toekomstperspectief voor boeren](#)